

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Історичний факультет

Затверджено
на засіданні Вченої ради
історичного факультету
Львівського національного університету
імені Івана Франка (протокол № 1/2023-24
від 30 серпня 2023 року)

Голова Вченої ради
проф. Сіромський Р.Б.

Силабус курсу

**«Музеї, бібліотеки та архіви: способи організації та суспільне
призначення»**

для студентів, які навчаються за другим (магістерським) рівнем вищої освіти
спеціальності 054 «Соціологія»

Назва курсу	Музеї, архіви, бібліотеки: способи організації і суспільне значення
Адреса викладання курсу	Львівський національний університет імені Івана Франка (Львів, вул. Університетська 1)
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Історичний факультет, кафедра давньої історії України та спеціальних галузей історичної науки
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	Цикл дисциплін гуманітарної і соціоекономічної підготовки ЗК2.1.1.01
Викладачі курсу	Гудима Юрій Володимирович, к.і.н., асистент
Контактна інформація викладачів	yuriy.hudyma@lnu.edu.ua
Консультації по курсу відбуваються	Консультації відбуваються на кафедрі (ауд. 328) в день проведення лекцій/практичних занять (за попередньою домовленістю). Для погодження часу он-лайн консультацій слід писати на електронну пошту викладача або телефонувати.
Сторінка курсу	
Інформація про курс	Предметом вивчення навчальної дисципліни є основи історії, теорії і практики музейної, бібліотечної й архівної справ, архівний, бібліотечний і музейний менеджмент, маркетинг, принципи зберігання реставрації, експонування музейних об'єктів (натурфактів, артефактів, ментефактів). Дисципліна пов'язана з курсами історії України та всесвітньої історії, з історичним джерелознавством, документознавством, спеціальними історичними дисциплінами (палеографією, дипломатикою, сфрагістикою, метрологією та ін.).
Коротка анотація курсу	Курс "Музеї, архіви, бібліотеки: організація діяльності і суспільне значення" входить до блоку факультетських дисциплін вільного вибору і викладається в другому семестрі в обсязі трьох кредитів (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS).
Мета та цілі курсу	Навчити студентів умінь і навиків щодо наукової експертизи, опису, зберігання та використання музейних, бібліотечних і архівних фондів. Ознайомити студентів з принципами роботи, структурними особливостями побудови та правовими основами діяльності музеїв, архівів і бібліотек.
Література для вивчення дисципліни	Музеї та музейна справа: 1. Вайдахер Ф. Загальна музеологія: Посібник / Перекл. з нім. В.Лозинський, О.Лянг, Х.Назаркевич. Львів, 2005. 2. Власюк Г.М., Зосимович О.Ю., Хададова М.В. Музеєзнавство та архівна справа: Навч.-метод. посібн. Житомир, 2006. 3. Гайда Л. А. Музеєзнавство в закладах освіти: Навч.-метод. посіб / Кіровоград. обл. ін-т післядиплом. пед. освіти ім. В. Сухомлинського. Кіровоград, 2006. 4. Горішевський П., Дейнега М., Ковалів М. Основи музеєзнавства, маркетингу та рекламно-інформаційної діяльності музеїв. Івано-Франківськ, 2005. 5. Основи музеєзнавства, маркетингу та рекламно-інформаційної діяльності музеїв: Навч. посібн. / П.Горішевський, М.Ковалів, В.Мельник, С.Оришко. Івано-Франківськ, 2005. 6. Рутинський М.Й., Стецюк О.В. Музеєзнавство: Навч. посібн. К., 2008. 7. Шиян Р. Програма курсу „Музеєзнавство”. Львів, 2002. Архівознавство:

	<p>1. Архівістика: Термінологічний словник / Авт.-упоряд. К. Є. Новохатський, К. Т. Селіверстова, Н. І. Гончарові та ін. – Київ, 1998.</p> <p>2. Архівознавство / За заг. ред Я. Калакури та І. Матяш. – Київ: Видавничий дім “КМ Академія”, 2002.</p> <p>3. Боряк Г. Національна архівна спадщина України та державний реєстр “Археографічна україніка”. Архівні документальні ресурси та науково-інформаційні системи. – Київ, 1995.</p> <p>4. Матяш І. Архівознавство: методологічні засади та історія розвитку. – Київ: Видавничий дім “КМ академія”, 2012.</p> <p>5. Матяш І. Особа в українській архівістиці. – Київ, 2001.</p> <p>6. Хрестоматія з архівознавства / Упор. Г. Боряк та ін. – Київ: Видавничий дім “КМ Академія”, 2003.</p> <p>Бібліотекознавство:</p> <p>1. Бібліотекознавство: [довідник] / Н. А. Бачинська, Г. В. Салата. – Київ: Медінформ, 2016.</p> <p>2. Бібліотечна справа в Україні в ХХ столітті: монографія / Л. А. Дубровіна, О. С. Онищенко ; НАН України, НБУВ, Ін-т рукопису. – Київ, 2009.</p> <p>3. Історія української бібліотечної справи в іменах (кінець ХІХ ст. –1941 р.) : матеріали до бібліографічного словника / авт.-уклад. Л. В. Гарбар ; редкол.: Г. В. Боряк, Л. А. Дубровіна (голова), В. І. Попик [та ін.] ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського, Ін-т рукопису. – Київ, 2017.</p> <p>4. Місце і роль бібліотек у формуванні національного інформаційного простору : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф.(Київ, 21-23 жовт. 2014 р.) / НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського, Асоц. б-к України, Рада дир. наук. б-к та інформ. центрів АН-членів МААН ; [редкол.: В. І. Попик та ін.]. – Київ : НБУВ, 2014</p> <p>5. Швецова-Водка Г.М. Загальна теорія документа і книги. — Київ : Знання, 2014.</p>
Тривалість курсу	1 семестр
Обсяг курсу	24 год. аудиторних занять. 3 них - 12 год. лекцій, 12 год. практичних занять, 66. год. самостійної роботи
Очікувані результати навчання	<p>Студенти навчаться класифікувати музеї за типами та профілями, здійснювати пошук архівних джерел і спеціальної літератури з метою висвітлення подій і явищ суспільного значення.</p> <p>Студенти зможуть пояснювати зміст понять, музейний предмет, типовий і унікальний музейний предмет, музейна справа, музей, музейна експозиція, архівний документ, документ Національного архівного фонду, експертиза цінності документів, унікальний документ, архівна справа, діловодство, архівна установа, архів, архівний підрозділ, архівний відділ, державна архівна установа, приватне архівне зібрання, таємний архів, користувач архівними документами, довідковий апарат, номенклатура справ, архівна довідка.</p> <p>Студенти вивчать бібліотечну справу як галузь інформаційної, культурної й освітньої діяльності суспільства.</p>
Ключові слова	Музей, архів, бібліотека, Музейний фонд України, Національний архівний фонд, бібліотеки України.
Формат курсу	Очний
	Проведення лекцій, практичних занять та консультації для кращого розуміння тем

Теми	Подаються у формі Схеми курсу **
Підсумковий контроль, форма	Залік у кінці другого семестру усний
Пререквізити	Для вивчення курсу студенти потребують базових знань з історії України, всесвітньої історії, історії культури.
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	Презентація, лекції, семінарські заняття, дискусія.
Необхідне обладнання	Вивчення курсу не потребує використання програмного забезпечення, крім загальнонавчаних програм і операційних систем.
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	<p>У процесі вивчення дисципліни «Музеї, архіви, бібліотеки: організація діяльності і суспільне значення» використовуються методи поточного, проміжного та підсумкового контролю.</p> <p>Поточний контроль рівня знань студентів передбачає перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи. Поточний контроль здійснюється за напрямками:</p> <ul style="list-style-type: none"> -контроль за систематичністю й активністю роботи на семінарських заняттях; -контроль за виконанням завдань для самостійного опрацювання поза межами аудиторних занять; -контроль за рівнем засвоєння та творчого опрацювання у вигляді індивідуальних завдань. <p>Проміжний контроль рівня знань студентів здійснюється за результатами підсумкової контрольної роботи.</p> <p>Підсумковий контроль знань студентів здійснюється в кінці семестру у формі усного заліку.</p> <p>При виведенні загальної оцінки студента береться до уваги результати поточного, проміжного та підсумкового контролю.</p>
Питання до заліку чи екзамену.	<p><i>Музеї</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Проблема предмету, об'єкту музеології та її місця в системі наук у сучасній науковій літературі. 2. Відтворення основних етапів становлення музеології у праці Фрідріха Вайдахера „Загальна музеологія”. 3. Роль нормативно–правової бази у розвитку музейної справи в Україні. 4. Наукові підходи до періодизації історії музейної справи в Україні та світі. 5. Особливості збирання, колекціонування та зберігання культурних пам'яток в Античній Греції та Давньому Римі. 6. Мотиви збирання та центри зосередження культурних цінностей у ранньосередньовічній Європі. 7. Специфіка колекціонування культурних набутків у середньовічних країнах Далекого Сходу (Китай, Японія). 8. Епоха Відродження та її вплив на розвиток європейського колекціонування. 9. Колекціонерська діяльність родини Медичі. Галерея Уфіці. 10. Природничо-наукові кабінети XVI – XVII ст. та їхня роль у розвитку природничих наук. 11. Епоха Просвітництва та її вплив на виникнення ідеї публічного музею. 12. Виникнення музеїв сучасного типу у Європі та Північній Америці (друга полов. XVIII – XIX ст.)

13. Британський музей: історія виникнення та формування колекцій.
 14. Лувр – провідна мистецька галерея Європи.
 15. Музей Прадо – від представницької збірки іспанських королів до публічного музею.
 16. Історія виникнення та формування Ватиканських музеїв.
 17. Основні етапи становлення та формування колекцій Ермітажу.
 18. Дрезденська картинна галерея: історія виникнення та формування колекцій.
 19. Польське музейництво кінця XVIII – початку XX ст.
 20. Особливості утворення та формування колекцій музею „Метрополітен”.
 21. Проблема класифікації музеїв у сучасній українській музеології.
 22. Сучасна музейна мережа в Україні: стан та перспективи розвитку.
 23. Основні напрямки науково–дослідницької роботи в музеях.
 24. Основні етапи становлення сучасних принципів та методів побудови експозицій.
 25. Наукове та художнє проектування експозицій.
 26. Особливості експозиційної діяльності історичних музеїв.
 27. Громадські музеї Львова: сучасний стан та перспективи розвитку (на прикладі кількох музеїв).
 28. Музейна справа в СРСР у 20 – 30-х роках XX ст.: позитивні та негативні тенденції розвитку.
 29. Радянські музеї під час Другої світової війни: знищення та переміщення культурних цінностей.
 30. Музеї СРСР у 1950-х – 1980-х роках: між ідеологічним пресом та світовими музеологічними тенденціями.
 31. Сучасна музейна періодика в Україні.
 32. Іларіон Свенціцький та його вклад у розвиток українського музейництва.
 33. Діяльність Дмитра Яворницького на поприщі збереження пам’яток української культури.
 34. Митрополит Андрей Шептицький і західноукраїнське музейництво.
 35. Микола Біляшівський – визначний український музеолог.
 36. Музей мистецтв імені Богдана та Варвари Ханенків: історія становлення та формування колекцій.
 37. Вклад Д. Щербаківського у розвиток українського музейництва.
 38. Львівське музейництво наприкінці XIX - початку XX ст.: головні тенденції розвитку.
 39. Ф. Ернст в українському музейному русі першої половини XX ст.
 40. Львівське музейництво у радянський період (1939 – 1991 рр.): позитивні та негативні тенденції розвитку.
- Архіви:**
1. Проекти архівних реформ у Російській імперії XIX – поч. XX ст.
 2. Роль О. Грушевського в архівній реформі 1918 р.
 3. М. Довнар-Запольський в історії української архівної освіти.
 4. Підручник В. Романовського як перша спроба систематизації знань у сфері архівної справи в Україні.
 5. Українська архівна періодика у 1920-х рр. XX ст.

6. Архівна періодика в Україні 2000-2008 рр.
 7. Діяльність Співки архівістів України 1991-2008 рр.
 8. Організація архівних web-ресурсів в сучасній Україні.
 9. Державні обласні архіви України в електронній мережі.
 10. Архівна освіта в сучасній Україні.
 11. Науковий доробок В. Веретеннікова у сфері організації архівних документів.
 12. Дослідження І. Матяш у галузі архівної біографістики.
 13. Організація використання фондів Центрального державного історичного архіву України у Львові.
 14. Організація пошуку українських архівних джерел до теми “Масові переселення 1945-1947 рр. в Україну”.
 15. Організація пошуку українських архівних джерел до теми “Церковне землеволодіння у Галичині ХІХ – на початку ХХ ст.”.
 16. Організація пошуку українських архівних джерел до теми “Розвиток магдебурзького права у містах Руського воєводства”.
 17. Організація пошуку українських архівних джерел до теми “Бойові дії УПА на теренах Львівщини”.
 18. Організація пошуку українських архівних джерел до теми “Формування адміністративного устрою ЗУНР”.
 19. Організація пошуку українських архівних джерел до теми “Українська періодика у Галичині ХІХ – першої половини ХХ ст.”.
 20. Експертиза цінності виявленого у приватній колекції рукописного документа ХV ст.
 21. Експертиза цінності виявленого у приватній колекції рукописного документа ХІХ ст.
 22. Експертиза цінності і порядок державної реєстрації виявленого під час археологічної експедиції архіву поч. ХХ ст.
 23. Експертиза цінності виявленого у приватній колекції пергаментного документа.
 24. Організація особового архівного фонду.
 25. Проблема формування єдиного Національного архівного фонду в Україні ХХ ст.
 27. Проблема повернення втрачених пам’яток НАФ в сучасному законодавстві.
 28. Організація віртуальних документальних виставок в електронній мережі.
- Бібліотеки:**
1. Бібліотека як система, її структура, її функції та місце серед інших документно-комунікаційних інституцій..
 2. Соціальні функції бібліотеки.
 3. Структура бібліотекознавства як науки.
 4. Міждисциплінарні зв’язки бібліотекознавства.
 5. Становлення бібліотекознавства як науки.
 6. Українське бібліотекознавство ХІХ — початку ХХ століття.
 7. Розвиток бібліотекознавства у радянський період.
 8. Розвиток українського бібліотекознавства у другій половині ХХ століття.
 9. Розвиток українського бібліотекознавства наприкінці ХХ — на початку ХХІ століття.
 10. Провідні дослідницькі бібліотекознавчі центри в Україні.
 11. Основні напрями сучасних і бібліотекознавчих досліджень.
 12. Законодавство про бібліотеки і бібліотечну справу в Україні.
 13. Державна політика в галузі бібліотечної справи.

	14. Основи організації та функціонування бібліотечної системи України:структура, функції, напрями діяльності. 15. Бібліотекознавчі інтернет-ресурси, електронні бібліотечні каталоги: поняття, функції.
Опитування	Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.

СХЕМА КУРСУ

1. Темы лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Тема 1. Музейна справа у світі та в Україні: історія становлення	2
2.	Тема 2. Музей як соціокультурний інститут	2
3.	Тема 3.Основні напрямки фондової роботи та музейна експозиція	2
4.	Тема 4. Історія архівної справи в Україні від середньовіччя до кінця ХХ ст.	2
5.	Тема 5. Розвиток архівної справи у незалежній Україні	2
6.	Тема 6. Бібліотека як соціокультурний інститут	2
	Разом годин	12

2. Темы семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Суспільне значення музеїв.	2
2.	Музейна справа в Україні: історія становлення	2
3.	Правові основи та специфіка функціонування музеїв.	2
4.	Архівна справа в Україні (середньовіччя - початк ХХ ст.).	2
5.	Розвиток архівної справи у сучасній Україні	2
6.	Специфіка функціонування та суспільне значення бібліотек	2
	Разом годин	12

3. . Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1 Становлення музеології як наукової та навчальної дисципліни.	2
2	Тема 2. Історія музейної справи у світі.	4
3	Тема 3. Музейна справа в Україні: історія становлення	4
4	Тема 4. Музей як соціокультурний інститут	4
5	Тема 5. Фонди музею. Основні напрямки фондової роботи	4
6	Тема 6. Музейна експозиція	4
7	Тема 7. Предмет, об'єкт і методи архівознавства як наукової системи.	4
8	Тема 8. Правові засади організації державних архівів.	4

9	Тема 9. Організація архівних документів.	4
10	Тема 10. Архівне описування і формування науково-довідкового апарату.	4
11	Тема 11. Архівна справа в Україні з середньовіччя до початку ХХ ст.	4
12	Тема 12. Архівна справа в Україні у період національної революції 1917-1921 рр.	4
13	Розвиток архівної справи в УРСР.	4
14	Розвиток архівної справи у незалежній Україні	4
15	Бібліотека як система, її структура та суспільне значення.	4
16	Українське законодавство про бібліотеки та бібліотечну справу	4
17	Електронні бібліотечні каталоги: поняття, функції.	4
	Разом годин	66

Шкала оцінювання: національна та ECTS

<i>Оцінка в балах</i>	<i>Оцінка ECTS</i>	<i>Визначення</i>	<i>За національною шкалою</i>	
			<i>Екзаменаційна оцінка, оцінка з диференційованого заліку</i>	<i>Залік</i>
90 – 100	A	<i>Відмінно</i>	<i>Відмінно</i>	<i>Зараховано</i>
81-89	B	<i>Дуже добре</i>	<i>Добре</i>	
71-80	C	<i>Добре</i>		
61-70	D	<i>Задовільно</i>	<i>Задовільно</i>	
51-60	E	<i>Достатньо</i>		